

Vänersborgs kommun

Generella villkor för ledningstillstånd och grävning i kommunal mark

Antagen av Kommunfullmäktige 2015-11-18, § 166

Dokumenttyp	Dokumentnamn Generella villkor för ledningstillstånd och grävning i kommunal mark	Antagen KF 2015-11-18, § 166	Version 1
Dokumentägare Samhällsbyggnadsförvaltningen	Dokumentansvarig Förvaltningschef	Reviderad SBN 2015-10-23, § 144	Giltighet
Dokumentinformation Generella villkor för ledningstillstånd och grävning i kommunal mark		Publicerad på hemsidan 2016-01-12	
Andra styrande dokument som omnämns			

Generella villkor för ledningstillstånd och grävning i kommunal mark

1 Bakgrund

Vänersborgs kommun måste som fastighetsägare ha kontroll över förändringar och ingrepp i de markytor som är kommunala. I Vänersborgs kommun ansvarar samhällsbyggnadsnämnden (SBN) för kommunens mark. Samhällsbyggnadsnämnden (SBN) är i egenskap av kommunens väghållare den som lämnar föreskrifter för utförande av arbete i kommunens mark.

Därför får inte grävning eller andra ingrepp ske utan tillstånd från kommunen. Detta krav gäller gentemot såväl enskilda personer och privata företag som kommunala verksamheter. Tillstånd för ingrepp i kommunal mark en så kallad öppningsanmälan, skall sökas hos Vänersborgs kommun, gatuenheten.

Gatuenheten är väghållare och ansvarar för trafikens framkomlighet, säkerhet och miljö samt kommunens gröna ytor. Gatuenheten är den organisation som ska säkerställa framkomligheten vid varje projekt som innebär grävarbete på kommunal mark. Varje åtgärd i trafiken innebär en avvägning mellan arbetsmiljökrav och omgivningens krav på trafiksäkerhet och framkomlighet. Planering och samråd med kommunen som markägare är mycket viktigt för att tillgodose alla aktörers synpunkter och önskemål.

Fastighetsenheten är involverad då grävarbete sker på kommunal kvartersmark eller kommunal ägd mark som är utanför planlagt område.

Den som utför arbete på kommunal mark måste följa de villkor som föreskrivs.

1 BAKGRUND	3
2 ALLMÄNT	5
2.1 LEDNINGSÄGARENS ANSVAR.....	5
3 PLANERING	5
3.1 AVTAL	5
3.2 LEDNINGSÄGARENS ANSVAR.....	6
4 TILLSTÅND	6
4.1 ÖPPNINGSANMÄLAN	6
6 ANSÖKAN OM LEDNINGSTILLSTÅND	7
9 TILLSTÅND FRÅN LÄNSSTYRELSEN I VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	7
10 FÖRE ARBETETS PÅBÖRJAN	7
10.1 SYN AV ARBETSOMRÅDET – RAPPORTERINGSKRAV	7
10.2 MILJÖKRAV	8
10.3 MINIMERING AV STÖRNINGAR.....	8
10.4 LEDNINGAR I DRIFT – SÄKERHETSAVSTÅND	8
10.4.1 Ledningar ur drift	8
10.5 ÅTERSTÄLLNING.....	8
10.6 SKADESTÅNDSANSVAR	9
11 TRAFIKANORDNINGAR	9
12 ARBETETS BEDRIVANDE	9
13 UPPMÄTNING, ÅTERSTÄLLNING AV KOMMUNAL MARK	10
14 KARTOR OCH REDOVISNING AV LEDNINGAR	11
15 LEDNINGAR I ÖVRIG KOMMUNÄGD MARK	11
16 VILLKORENS OMFATTNING	12
17 FIBERFÖRLÄGGNING I KOMMUNAL MARK	12
17.1 PLACERING	12
17.2 FÖRLÄGGNINGSDJUP	12
17.4 SCHAKTNING.....	12
17.4.1 Fräsning	12
17.4.2 Schaktning	12
17.4.3 Uppmätning, återställning av kommunal mark	13

2 Allmänt

2.1 Ledningsägarens ansvar

Nedanstående omfattar ledningsägarens ansvar i samband med grävning.

- Ledningsägaren förbinder sig att följa de anvisningar som ges i dessa anvisningar för markanvändning samt vid beviljat grävningstillstånd. Anvisningar som specificerats på grävningstillstånd gäller före anvisningar i detta dokument.
- Ledningsägare som avser att utföra markarbeten ansvarar för att andra ledningsägares ledningar märks ut före arbetet påbörjas.
- Ledningsägaren svarar för uppkommen skada på annans anläggning som uppkommer vid grävningsarbetet.
- Ledningsägaren ska se till att arbetsområdet fram till utförd slutbesiktning hålls i ett sådant skick att ordning och säkerhet inte åsidosätts.
- Uppbrutet material som kantsten, plattor och liknande ska lagras så att detta kan användas vid återställningen. Materialet ska förvaras på ett sådant sätt att stöld, vandalisera eller att tredje man kommer till skada undviks. I kommunens centrala delar och på andra känsliga platser i närhet av affärsverksamhet får inga materialupplag finnas.
- Ledningsägaren är skyldig att vidta de åtgärder som behövs för att allmänheten inte ska utsättas för besvär i form av buller, damm, spill eller dålig lukt.
- Ledningsägaren ska vidta åtgärder så att mark, grundvatten och vattendrag inte förorenas av slam, kemikalier, oljor, bensin eller andra miljöpåverkande ämnen.
- Ledningsägaren ansvarar för att upprätta en trafikordningsplan som beskriver trafikreglering och skydd av öppet schakt, i enlighet med gällande föreskrifter.

3 Planering

3.1 Avtal

Rätten att förlägga och bevara anläggning i kommunal mark regleras genom separata markavtal, vilka berör skyldigheter och rättigheter för både SBN och ledningsägaren. Avtalet beskriver planeringsregler, samråd, lägningsanvisningar, hur arbetet ska bedrivas, underhåll, ersättning, anmälningsskyldighet, ledningsdokumentation, flytt av anläggning, avtalspart ansvarar för sin anläggning med mera.

a. Samråd och planering

Genom samråd och bra planering kan antalet ingrepp och därmed störande verksamhet för tredje man minskas. Det är både SBNs och ledningsägarens ansvar att se till att sådana samråd genomförs.

3.2 Ledningsägarens ansvar

För att undvika upprepade ingrepp på samma ställe i kommunal mark ska samråd ske med övriga ledningsägare samt med berörda fastighetsägare. Ledningsägaren ska i god tid ta upp planerade arbeten för att kunna utnyttja de fördelar som kan uppstå vid samråd, exempelvis samförläggning.

b. Information till tredje man

Vid alla grävningsarbeten är det viktigt att hänsyn tas till allmänheten. Det är ledningsägarens ansvar att informera berörda parter i god tid innan arbetet startar.

4 Tillstånd

4.1 Öppningsanmälan

Tillstånd att gräva i kommunal mark fås genom öppningsanmälan, blanketten hittas på Vänersborgs kommuns hemsida. Öppningsanmälan lämnas till Gatuenheten med tillhörande bilagor varefter beslut om grävstillstånd kan erhållas. Anmälan skall vara inlämnad i god tid före grävning påbörjas. Remissbehandlingstiden är ca 2-4 veckor.

4.1.1 Bilagor till öppningsanmälan.

- Foto på ytor och inventarier som berörs av arbetet.
- Karta/flygfoto som visar fastighetsgränser och ledningsläge
- Utdrag ur ledningskollen
- Ritningar som visar:
  - Föreslagen ledning markerad
  - Befintliga ledningar redovisade
  - Typ av ledning
  - Schaktbredd och djup
  - Föreslaget arbetsområde inlagt
- Förslag till TA-plan (trafikanordningsplan)

5 Samråd vid nyanläggning eller flytt av ledning.

Kontakt för samråd vid flytt eller nyanläggning av ledning sker via öppningsanmälan.

6 Ansökan om ledningstillstånd

Ansökan om ledningstillstånd sker via öppningsanmälan

7 Användning av offentlig plats.

Manskapsbodan, containrar eller annat föremål som ska ställas utanför anvisat arbetsområde, kan kräva ett tillstånd från Polismyndigheten för upplåtelse av offentlig plats enligt ordningslagen (1993:1 617). Ansökningshandlingar kan hämtas på polisens webbplats och lämnas till Polismyndigheten. Tillståndprocessen ombesörjs av ledningsägaren.

Vänersborgs kommun tar ut avgift för disponering av offentlig plats enligt de grunder som har beslutats i kommunfullmäktige.

8 Trafikverket väghållare.

Där trafikverket är väghållare måste tillstånd enligt väglagen (1971:948) sökas hos Trafikverket för arbeten inom vägområdet.

9 Tillstånd från Länsstyrelsen i Västra Götalands län

För att få gräva i kommunens centrala delar krävs ett tillstånd avseende arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning från Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Kontakta SBF för mer information om ni misstänker att ert arbete är inom detta område.

Tänk på att handläggningen för tillståndshantering hos statliga myndigheter kan ta tid. Var därför ute i god tid med ansökan.

10 Före arbetets påbörjan

10.1 Syn av arbetsområdet – rapporteringskrav

SBF kan kalla ledningsägaren och dennes eventuella entreprenör till syn före tillstånd medges. Synen kan omfatta följande punkter:

- Arbetsområdets omfattning
- Utstakning av ledningssträckning
- Gatans och övriga anläggningars standard
- Växtlighet och mark som berörs av arbetet, även upplag, transporter och gångtrafik
- Värdet av träd och buskar som måste tas bort på grund av arbetet
- Befintliga skador
- Funktionskontroll av rännstensbrunnar
- Skyddsåtgärder
- Omfattning av återställning

Ledningsägaren ska efter genomförd syn upprätta ett protokoll med fotodokumentation.

I de fall då SBF inte kallar till gemensam syn före arbetets påbörjan ska ledningsägaren före arbetets påbörjan genomföra en egen syn över arbetsplatsen och arbetsområdet samt fotodokumentera det berörda områdets status.

10.2 Miljökrav

Allt arbete ska bedrivas på sådant sätt att miljön inte skadas och att olägenheter inte uppstår. Om något inträffar som innebär att marken förorenas i samband med arbetet ska kontakt omgående tas med kommunens miljö och hälsoskyddsförvaltning och vid behov räddningstjänsten, för vidare handläggning och åtgärd.

10.3 Minimering av störningar

För att minimera trafikstörningar ska moderna metoder som styrbar borrhning, tryckning och relining tillämpas där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart. Vid passage av större trafikleder, gator med mycket trafik eller i känsliga miljöer är det dessa metoder som kommunen rekommenderar.

Bullrande, vibrerande och dammande arbeten innebär störningar för tredje man. Det är ledningsägarens ansvar att säkerställa att dessa störningar minimeras i så stor utsträckning som möjligt och som lagen kräver.

10.4 Ledningar i drift – säkerhetsavstånd

Det är ledningsägarens ansvar att ta kontakt med eventuella andra berörda ledningsägare för att säkerställa säkerhetsavstånd till befintliga ledningar.

10.4.1 Ledningar ur drift

Ledningsägaren ansvarar för dennes ledningsnät även om nätet i sin helhet eller enskilda ledningar tagits ur drift. Normalt får ledningar som tagits ur drift ligga kvar men SBN kan vid behov kräva att ledningarna tas bort. Sådana krav kan komma om behov finns att skapa nytt utrymme för planerade anläggningar. Kostnader för borttagning av ledningar som tagits ur drift regleras i markavtal.

10.5 Återställning

Ledningsägaren, eller den som sökt och beviljats grävningstillstånd, återställer samtliga sina arbeten i allmän platsmark enligt senaste utgåvan av AMA Anläggning om inget annat anges vid tillståndsprövningen. Ersättning för återställning och framtida underhållskostnader regleras enligt punkt 13: Uppmätning, återställning av kommunal mark och när det gäller övrig kommunal mark enligt punkt 15: Ledningar i övrig kommunägd mark

10.6 Skadeståndsansvar

- Sökanden svarar för skador på vägen, kablar, ledningar eller andra berörda anordningar under arbetets utförande och till dess arbetet är färdigställt och överlämnat till Vänersborgs kommun för återställning av ytan.
- Sökanden övertar väghållarens ansvar för drift och underhåll av trafikanordningar, enligt godkänd TA-plan, under arbetets utförande och till dess arbetet är färdigställt och överlämnat till Vänersborgs kommun.

11 Trafikanordningar

- Alla erforderliga tillfälliga trafikanordningar och skyddsåtgärder utförs och betalas av sökanden enligt godkänd TA-plan.
- Gatuenheten kan mot ersättning anlitas vid behov för utförande av skyltning och avstängning.

12 Arbetets bedrivande

- Gatuenheten förbehåller sig rätten att i vissa fall på sökandens bekostnad riva och transportera bort samt lagra kantsten som vid besiktningen inte anses kunna skyddas på ett tillfredställande sätt.
- Återfyllnad och packning skall utföras enligt senaste utgåvan av AMA anläggning. Stor noggrannhet på återfyllnadsmassornas kvalitet skall iakttagas. Likartade massor som intilliggande skall användas för att undvika tjälskjutningar. Lagerföljden i vägkroppen får inte ändras. Slagg får inte användas i bärlager.
Packningsverktyget ska komma åt hela återställningsytan, det innebär att det kan krävas upphuggning och att återställningsytan ökar. Speciell uppmärksamhet ska ägnas åt packning vid punkter där sättningar är vanliga.

Vattenpackning kan vara nödvändig vid återfyllning.

- Vintertid, 15 november- 15 april, skall schakten återställas av ledningsägaren med ett lager kallasfalt, tjocklek 40 mm, som ansluter till överkant av befintlig beläggning. Undantag för att inte använda kallasfalt beslutas av gatuenheten.
- Vid schakt i gata med gatsten skall denna transporteras till och mellanlagras på gatuenheten, Nygatan 76. Detta gäller även gatsten som kan finnas under befintliga asfaltlager.
- Överblivet material skall transporteras bort och arbetsplatsen städas.
- Efter att trafik släppts på anläggningen får det inte förekomma schaktåterställningar med skarpa kanter eller omärkta schaktåterställningar utan avstängningsmateriel.
- Ledningsägaren ansvarar för att geoteknisk beräkning och utredning görs vid behov. Vid högtrafikerade leder, korsningar och känsliga parkmiljöer rekommenderar vi att grävningsarbeten ersätts med tryckning eller borring. Öppet

schakt tillåts om trafiksituationen medger detta eller om tekniska och ekonomiska faktorer överväger.

- Längden på schaktöppning bestäms i samråd med SBF. Ledningsarbeten som kräver öppet schakt en längre tid utan att kontinuerligt arbete bedrivs, ska täckas eller skyddas. Detta ska utföras så att framkomligheten underlättas samt att skaderisken för tredje man och intilliggande anläggningar minimeras. För grävningar i körbana innebär det att gatan ska vara öppen för trafik när arbete inte bedrivs.
- Vid alla markarbeten ska speciell hänsyn tas till växtlighet. Särskilda åtgärder kan åläggas sökanden för att skydda närliggande växtlighet och träd mot skador. Om buskar och träd berörs av upplag, grävning, styrbar borrning eller annat arbete ska ritningar för planerat skydd av växtligheten bifogas ansökningshandlingarna och diskuteras med SBF. Inga arbeten inom trädens skyddszone får genomföras utan medgivande från SBF.
- Om växtlighet på kommunal mark skadas eller måste tas bort och inte kan återställas är ledningsägaren ersättningsskyldig. Värderingen ska ske innan arbetet påbörjas.
- Uppschaktade grönytor skall återfyllas i den lagerföljd de schaktats, d v s med ytjorden överst. Ytan lämnas slät utan ev. sprängsten, asfaltrester o dyl.

13 Uppmätning, återställning av kommunal mark

- Sökanden står för kostnader uppkomna i samband med återställandet.
- Mättningsregler: generellt tillägg 30 cm/rörgravssida.
- Minsta yta som debiteras är 2 m².
- För återställningsarbeten utförda av gatuenheten debiteras per timme enligt gatuenhetens ordinarie timprislista för externa arbeten. Vid inköp av material prissättning sker som vid inköp genom gatuenhetens förråd till extern kund.
- Sekundärskador såsom lyftskador på befintlig asfalt när inte asfaltskärare använts vid schaktkanter och märken efter stödben m.m. kommer att debiteras sökanden. OBS! Använd en maskin med skydd på stödfötterna och använd asfaltskärare före schakt för att minimera skadorna.
- Kommunen utför återställning av beläggning mm efter ledningsägarens anläggningsarbete. Ledningsägaren ska ersätta kommunen enligt nedan:

Kommunens självkostnad bestående av köpta entreprenadtjänster inkl. material. På ersättningen, exkl. moms, som kommunen betalar sin entreprenör, får påslag ske med högst 10 % för kommunens administration och övriga omkostnader.

Utöver ovan nämnda kostnader har kommunen rätt till ersättning för fördyrat underhåll av beläggningar mm på grund av ledningsägarens schakter.

Ersättningen för fördyrat underhåll mm beräknas enligt:

Mindre beläggningsarbeten s.k. handläggningsjobb: kommunens självkostnadspris enligt ovan x 0,4.

Beläggningsarbeten av större omfattning s.k. maskinläggningsjobb samt även beträffande gångbana där större handläggningsjobb utförs: självkostnadspris enligt ovan x 0,2. För att ett arbete ska räknas som "större" krävs normalt att schakten är längsgående och körfält respektive gång-/cykelväg beläggs på hel bredd.

För större arbeten där det bedöms att arbetena inte leder till något framtida fördyrat underhåll ska ingen ersättning utgå. Detta är normalt vid t.ex. längre återställningar (helt kvarter) samt då tidigare beläggning före arbetena är i dåligt skick eller antalet skarvar mm i beläggningen blir färre efter återställningen. Kommunen avgör huruvida arbetena kan förväntas medföra något fördyrat underhåll och huruvida ersättning ska utgå.

14 Kartor och redovisning av ledningar

Ledningsägaren ska svara för inmätning av nyanlagda ledningars verkliga läge.

Ledningsägaren ska på begäran av andra ledningsägare och kommunen utan ersättning tillhandahålla de kartor avseende sina ledningar och andra anläggningar som ledningsägaren innehar och som andra ledningsägare och kommunen behöver för att planera och utföra det egna arbetet.

15 Ledningar i övrig kommunägd mark

Skall arbetet ske helt eller delvis på kvartersmark eller utanför planlagt område blir sökande kontaktad, när öppningsanmälan mottagits av kommunen.

Sökande skall teckna ett avtal innan grävningsarbetet får påbörjas. Avtalet skall undertecknas av både sökanden och kommunen, fastighetsenheten, innan grävtillståndet kan godkännas.

Kommunen tar i dessa fall ut en ersättning för användande av marken.

Ersättningen baseras på en bedömd marknadsvärdeminskning av fastigheten på grund av att ledningen ligger i marken.

Ersättningen varierar beroende på vilken typ av mark det gäller, t.ex. jordbruksmark, skogsmark eller kvartersmark.

Ingen ersättning skall krävas för markupplåtelse gällande fiber.

Återställning av marken sker av ledningsägaren.

16 Villkorens omfattning

Ledningsägarens rätt enligt ovannämnda villkor utgör inget hinder för kommunen eller annan ledningsägare att disponera marken eller utföra arbete i eller på marken.

Förevarande kriterier gäller under förutsättning att inte separat avtal tecknats mellan Vänersborgs kommun och ledningsägaren som reglerar villkoren för att disponera marken eller utföra arbete i eller på marken.

17 Fiberförläggning i kommunal mark

För fiberförläggning utgör följande punkter under kapitel 17 undantag från föregående punkter i kapitel 1-16. Detta med hänsyn till kommunens fiberstrategi som i sin tur är förankrad i Regeringens bredbandsstrategi.

17.1 Placering

Ledning får inte placeras ovanpå befintliga ledningar. Endast korsning med annan ledning kan tillåtas.

Om det under utförandet framkommer att schakt/fräsning inte går att genomföra på den planerade sträckan kontaktas kommunen omgående för beslut om nytt ledningsläge.

17.2 Förläggningsdjup

För schakt ska förläggningsdjupet vara minst 50 cm i gata och minst 32 cm i trottoar.

För fräsning samt microsågning minst 32 cm.

17.4 Schaktning

17.4.1 Fräsning

Spårfräsning tillåts som förläggningsmetod i längsgående riktning med 15 cm. bredd och minst 32 cm djup till ledningens överkant.

Rena raka asfaltsskarvar, återlaga asfalt minst 15 cm på vardera sida om schakten. Alla asfaltsskarvar ska klisterförseglas.

17.4.2 Schaktning

I första hand nyttjas grönyta för förläggning av ledning. I andra hand kan placering i G/C-väg tillåtas. I tredje hand tillåts läggning i gata. Om förläggning måste göras i gatans yta görs det i följande prioriteringsordning:

- a. Gatuvingen/trottoar, (förutsatt att förekomst av befintlig infrastruktur saknas)

b. Väg bana 10-20 cm från gatuvinge/trottoar (så att beläggnings skarv sammanfaller med vecket/kantsten)

Bredd på schakt skall vara minst 15 cm. Återfyllningen ska vara av samma material som befintligt och packas så att man uppnår tidigare hållfasthet på vägen. Rena raka asfaltsskarvar, återlaga asfalt minst 15 cm på vardera sida om schakten. Alla asfaltsskarvar ska klisterförseglas.

17.4.3 Uppmätning, återställning av kommunal mark

Samtliga berörda rännstensbrunnar ska slamsugas före slutbesiktning. Före slutbesiktning ska bitumen tas bort runt alla brunnslock och i brunnslocks samtliga hål för lyftverktyg så att locken lätt kan öppnas. Alla asfaltkanter ska sågas eller skäras så att raka kanter uppstår. Schakt ska planeras så att skarvar i asfaltsyta kan utföras i parallellt med eller vinkelrätt mot befintlig beläggningsskant.

17.4.3.1 Omfattning

Vid schakt av > 60 % av bredden på gator, gångbanor och cykelvägar skall hela bredden återställas med ny toppbeläggning. Om toppbeläggning är nyare än 3 år gäller dock att på gångbanor och cykelvägar ska hela bredden asfalteras. Vänersborgs kommun tar fram kartmaterial som anger ålder på beläggningen. Om toppbeläggningen är äldre än 3 år och kommunen avser att asfaltera inom närtid kan kostnaderna fördelas mellan ledningsägaren och kommunen.

17.4.3.2 Återställningskostnader

Aktörer som gräver i kommunal allmän platsmark för att lägga ner fiber debiteras återställningskostnader om 240 kronor per m² inklusive framtida återställningskostnader. Förevarande lägre återställningskostnad gäller till och med den 31 december 2017.